

Številka: 00104-351/2018/5

Datum: 24. 1. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje Jožeta Tanka v zvezi s cestninjenjem

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, gospod Jože Tanko, je na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno vprašanje, v katerem navaja, da je vlada pod vodstvom Janeza Janše, ki je uvedla vinjete, sledila predvsem cilju, da se promet preusmeri na avtocestno omrežje zaradi izboljšanja prometne varnosti, večje pretočnosti prometa in zmanjšanja emisij CO₂. Ob uvedbi vinjet je bila cena letne vinjete 55 evrov, cena polletne vinjete, ki je bila namenjena zlasti občasnim uporabnikom, pa 35 evrov. Od leta 2009 cena vinjet raste, zato predstavlja vedno večji strošek za državljane in državljanke Republike Slovenije. V tej zvezi izpostavi cene kratkoročnih in letnih vinjet v Republiki Avstriji (desetdnevna vinjeta 9,00 evra, dvomesečna vinjeta 26,20 evra, letna vinjeta 87,30 evra), ki so v primerjavi s slovenskimi vinjetami precej nižje (tedenska vinjeta 15,00 evra, mesečna vinjeta 30,00 evra, letna vinjeta 110,00 evra). Hkrati opozori, da imajo v Republiki Avstriji vozniki ob nižjih cenah vinjet možnost uporabe kar 2.220 km avtocestnega omrežja, medtem ko imajo vozniki v Sloveniji ob bistveno višjih cenah vinjet na voljo zgolj 617 km avtocestnega omrežja. Glede na dolžino cestninskega omrežja in povprečno plačo v Republiki Sloveniji je strošek nakupa vinjete slovenskega voznika v primerjavi z avstrijskim voznikom absolutno previsok.

Ob upoštevanju navedenega, ga zanima razlog tako velikega razhajanja v cenah vinjet med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo glede na dolžino avtocestnega omrežja ter kdaj in kaj bo naredila vlada, da ceno vinjet zniža.

PREDLOG ODGOVORA

V nadaljevanju podajamo odgovor na pisno vprašanje gospoda Jožeta Tanka, poslanca Državnega zbora Republike Slovenije, v zvezi s cestninjenjem.

Z nakupom vinjete uporabnik plača cestnino, ki je plačilo določenega zneska za uporabo cestninske ceste, katerega višina je določena glede na tip vozila in glede na dolžino obdobja, v katerem se cestninska cesta uporablja. Namen cestninjenja je povračilo stroškov cestninskih cest (izgradnje, financiranja, obnov, vzdrževanja in obratovanja). Drži, da je bila cena letne vinjete ob uvedbi vinjet leta 2008 zgolj 55 evrov, vendar je potrebno upoštevati dejstvo, da je bil vinjetni sistem uveden šele 1. 7. 2008, kar pomeni, da je takšna cena vinjete v bistvu veljala zgolj za pol leta, saj je veljavnost letne vinjete vezana na koledarsko leto in ne na leto od dneva nakupa. Cena letne vinjete v letu 2008 je bila določena povsem nerealno. Namen takratne vlade je razviden iz sklepa št. 37101-2/2008/3 z dne 20. 3. 2008, v katerem je vlada med drugim zapisala, da se za cestninska razreda R1 in R2 (osebna vozila in motorna kolesa) uvede plačevanje cestnine, ki bo kar najbolj ugodno za domače uporabnike, medtem ko bo obsežen tranzit tujih vozil bolj obremenjen, in sicer v sorazmerju z internimi in eksternimi stroški, ki jih povzročajo. Da je bil takšen pristop diskriminatoren do občnih uporabnikov, ki jih v Republiki Sloveniji glede na njeno tranzitno lego predstavljajo zlasti tujci, se je izkazalo v letu 2009, ko je Evropska komisija na Republiko Slovenijo naslovila uradni opomin, v katerem nam je očitala diskriminatorno obravnavo tujih uporabnikov, ki niso imeli na voljo kratkoročne vinjete. Evropska

komisija je na podlagi te odločitve zamrznila tudi postopek za odobritev sredstev za gradnjo avtocestnega odseka Slivnica – Draženci v višini 38 mio evrov ter zadržala vse nadaljnje postopke za ostale odseke. Na podlagi intenzivnih pogajanj z Evropsko komisijo v letu 2009 je takratna vlada na podlagi dogovora z Evropsko komisijo popravila napako prejšnje vlade in poleg letnih vinjet v višini 95 evrov uvedla tudi tedensko vinjeto v višini 15 evrov in mesečno vinjeto v višini 30 evrov, ki sta namenjeni zlasti občasnim uporabnikom cestninskega omrežja. Kljub izvedeni podražitvi letne vinjete s 55 na 95 evrov, pa Evropska komisija še ni bila povsem zadovoljna s cenami naših vinjet, saj smo se glede na razmerje med povprečno dnevno ceno letne vinjete (cena letne vinjete/365 dni) in povprečno dnevno ceno tedenske vinjete (cena tedenske vinjete/7 dni) uvrščali v sam vrh držav članic EU, ki imajo uveden vinjetni sistem cestninjenja. Omenjeno razmerje je znašalo 8,23. Evropska komisija kot primerno navaja razmerje, manjše od 1 : 4. S podražitvijo letne vinjete na 110 evrov s 1. 12. 2013 se je razmerje dnevni cen vinjet bistveno popravilo in znaša 7,11. Evropska komisija je bila z doseženim razmerjem zadovoljna, hkrati pa je cena letne vinjete za osebna vozila, ki se po letu 2013 ni več spreminjala, določena v višini, ki je po oceni uporabnikov, ki so bili leta 2009 vključeni v javnomnenjsko raziskavo (opravilo jo je podjetje Episcenter), še vedno sprejemljiva za domače uporabnike.

Vrsta vinjete glede na vozila	cena tedenske vinjete (v EUR)	cena letne vinjete (v EUR)	razmerje
osebna	15	95	8,23
osebna	15	110	7,11

Že omenjena podražitev letnih vinjet za osebna vozila ter hkratna uvedba vinjet za vozila do 3,5 t največje dovoljene mase z dvema ali več osmi in višino vozila nad prvo osjo 1,3 metra ali več (cestninski razred 2B) je bila del večje spremembe cenovne politike cestninjenja, s katero sta se družba DARS, d. d., in Republika Slovenija kot njena lastnica izognili dodatnemu zadolževanju in omogočili podaljšanje ročnosti odplačevanja kreditov, ki bo skladna z življenjskim obdobjem infrastrukturnih objektov v lasti družbe DARS, d. d., breme pa uravnoteženo po časovnih obdobjih. V letu 2013 se je namreč za družbo DARS, d. d., začelo obdobje obsežnejšega odplačevanja glavnih kreditov, najetih v preteklih letih za pospešeno graditev avtocest in hitrih cest ter obnove starejših odsekov in objektov na njih. Še vedno pa je večji del podražitve cestnine odpadel na težka vozila, predvsem tista, ki so bila ekološko bolj sporna (nižji emisijski razredi vozila EURO).

Avstrija ima sicer nižje cene vinjet, vendar v Avstriji vinjeta ne pokrije celotnega stroška vožnje uporabnika avtocestnega omrežja, saj se ločeno plačuje še cestnina oziroma predornina za posebne (gorske) cestne odseke. S prodajo vinjet je avstrijski upravljavec cestninskih cest leta 2017 zbral 491 mio evrov. Ker pa Avstrija vozilom do 3,5 t največje dovoljene mase poleg vinjete posebej zaračunava cestnino oziroma predornino na posebnih (gorskih) cestnih odsekih (poleg Karavank (tako kot Slovenija) ter še na petih drugih odsekih (dva odseka na avtocesti A9 Pyhrn motorway, A10 Tauern motorway, A13 Brenner motorway in hitra cesta S16 Arlberg expressway)), je avstrijski upravljavec cestninskih cest v letu 2017 zbral še dodatnih 168 mio evrov, kar predstavlja 25 odstotkov cestninskih prihodkov, ki jih prispevajo vozila do 3,5 t največje dovoljene mase. Avstrija tako s strani vozil do 3,5 t največje dovoljene mase zbere 300 tisoč evrov na km avtocest. Slovenija je v letu 2017 z vinjetami zbrala 180 mio evrov, pri čemer so 18 mio evrov prispevala vozila cestninskega razreda 2B, pri katerih gre večinoma za gospodarske prevoze. Na kilometer avtocest je družba DARS, d. d., s strani vozil do 3,5 t največje dovoljene mase zbrala 291 tisoč evrov.

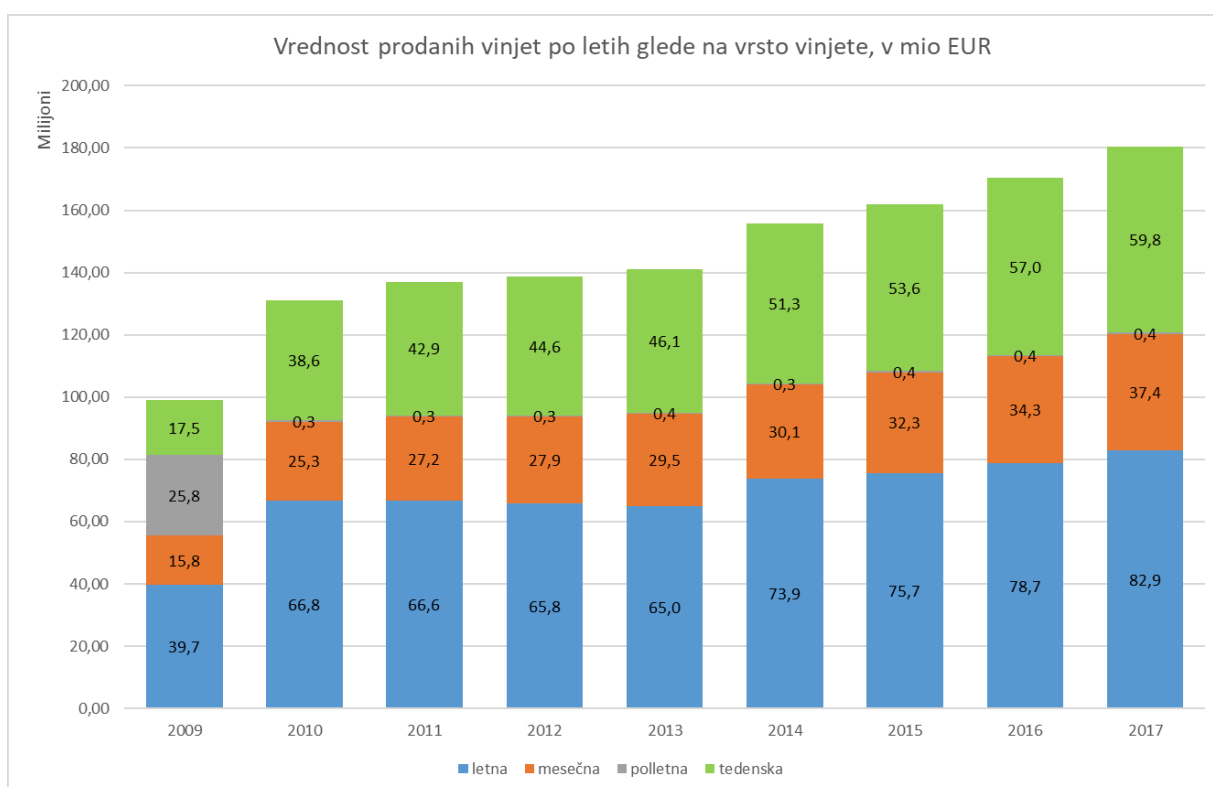
Višina pobranih sredstev iz naslova cestninjenja osebnih vozil na km avtoceste v Sloveniji je povsem primerljiva z višino pobranih sredstev v Avstriji. Je pa treba pri primerjavi cen slovenskih vinjet s cenami vinjet v drugih evropskih državah upoštevati različne dejavnike posameznih držav, ki vplivajo na izračun cene vinjete. Pogosto se pozablja, da je cena vinjete (ali višina cestnine) posledica številnih dejavnikov in odločitev, ki so lastne vsaki od držav, s katero se primerja, in sicer:

- različni stroški cestninskih cest po državah (neprimerljivo zaradi različnega terena, obdobja izgradnje, pogojev financiranja, kvalitete in zahtevnosti izgradnje – premostitveni objekti, predori ...),
- različne odločitve posameznih držav, katere stroške cestninskih cest bodo nadomestile s cestnino ter, v kakšnem deležu in koliko bodo izgradnjo in obratovanje cestninskega omrežja financirale iz državnega proračuna,
- različna stopnja DDV,
- različna struktura prometa,
- različne okoliščine posameznih držav (npr. število prebivalcev, gostota omrežja, velikost države, BDP države in BDP na prebivalca, tranzitnost države, relief države – nižinski, hribovit, gorski).

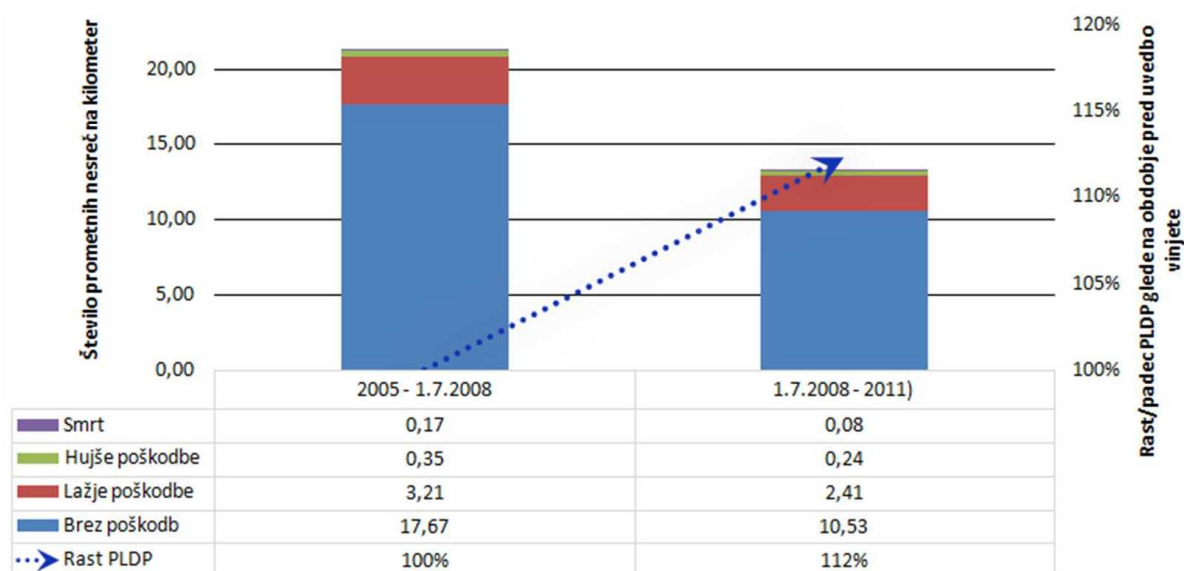
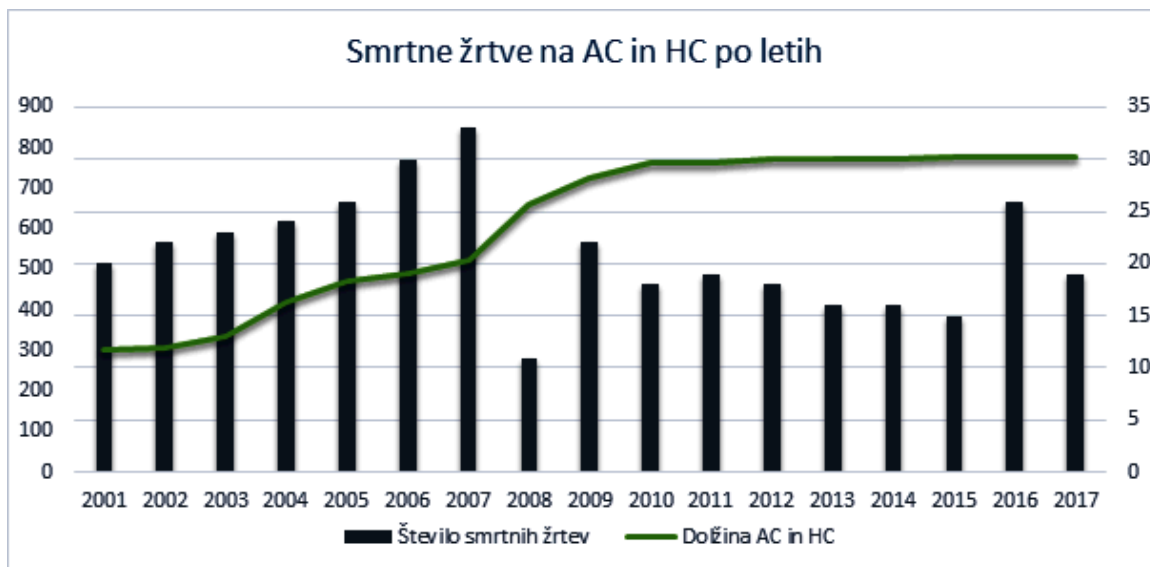
Cestnina se določi tako, da prihodki iz cestnin, ki jih upravljavec cestninskih cest zbere s cestninjenjem vseh vozil, pokrivajo stroške cestninskih cest, ali pa le njihov jasno določeni del. Razumno je, da uporabniki cestninskega omrežja plačajo cestnino v tolikšni višini, da se pokrijejo letni stroški cestninskega omrežja, s čimer se izognemo:

- premajhnim vlaganjem v obnove in posodobitve omrežja, kar sčasoma privede do eksponentnega porasta teh stroškov,
- povečanemu zadolževanju,
- nesorazmernemu prenašanju finančnih bremen na poznejše generacije.

Da so cene vinjet v Sloveniji relativno ugodne, izkazujejo tudi podatki o naraščajočih prihodkih iz naslova vinjetnega sistema cestninjenja.

Z vinjetnim sistemom cestninjenja se uspešno uresničujejo cilji, zadani ob njegovi uvedbi. To pomeni, da smo uspeli preusmeriti velik delež domačega prometa z vzporednega cestnega omrežja na cestninsko omrežje, ki se po statističnih podatkih uvršča med prometno varnejše omrežje. Ob tem pa dosegamo tudi večjo pretočnost prometa in zmanjšujemo emisije toplogrednih plinov. Uvedba vinjet je pomembno prispevala k izboljšanju prometne varnosti, saj analiza obdobja pred in po uvedbi vinjet kaže, da se je obseg prometa na cestninskem omrežju povečal, hkrati pa se je zmanjšalo število prometnih nesreč.

Kakršno koli znižanje cen vinjet bi privedlo do upada prihodkov družbe DARS, d. d., iz naslova cestninjenja, kar bi se negativno odrazilo zlasti na investicijskem in rednem vzdrževanju cestninskega omrežja, zmožnosti odplačevanja anuitet za v preteklosti najeta posojila, še bolj pa na izvajanju načrtovanih projektov v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030. Iz navedenih razlogov znižanje cene vinjet ni predvideno.

